

NOVINE

Pobožen, družbeni, pismeni list za vogrske Slovence.
PRIHÁJA VSAKO NEDELO.

Čena Novin na leto je vsakoml na njegov naslov 8 K.
Skúpane 1 deset vec 6 K.

Naročniki k Novinam brezplačno dobijo vsaki mesec
„Marijin List“ i na konci leta „Kalendar Srca Jezušovoga.“

Čena ednoga droboa je doma 10 filerov.

VREDNIK:

KLEKL JOZEF

pleb. v Dolencih, NAGYDOLÁNY, Vasmegeye.

K temi se mora pošlati naročnina i vsi dopisi, ne
pa v tiskarno ali v Crenšovec.

Lastnik i izdajatelj Novin i Marijinoga
Lista je Klekl Jožef vp. pleb. v Cren-
sovcih, Cserföld, Zalamegye.

Nedela XV. po Risalah.

*Kda bi se Jezuš pribli-
žavao k varaškim vratam,
ovo mrtveca so vö nesli, je-
dinoga sina matere svoje.
Luk. VII.*

Sveti Augustin piše: Dovica se je veselila, kda njoj je Jezuš mrtvoga sina obüdo. Maticerkev se tüdi veseli nad ljudmi, šteri se düševno odramijo i na žitek stanejo. Sin je mrtev bio na telo, krščeniki so mrtvi na düšo. Nad njegovom smrtjov se je mati jokala. Smrt krščenikov se na zvünešnje ne vidi, nišče se nad njimi ne joče. Kristuš je išče, on zna, da so mrtvi, on je obüdjava. Či bi ne za mrtvih — za grešnikov — volo prišo, bi nas apoštol ne opomino: Stani, ki spiš, stani gori od mrtvih i te razsveti Kristuš.

Od treh mrtvecov čtemo, štere je Jezuš vidno obüdo, jezero jih pa obüdo nevidno. Kelko je mrtvecov vidno obüdo, što bi znao? Ne je vse popisano, ka je Jezuš včino. Sveti Janoš pravi: Dosta drügoga je včino Jezuš, štera či bi vse popisana bila, celi svet bi ne mogo sprejeti one knige. Kristuš je več mrtvih obüdo, nego ne brezi zroka samo od treh pišejo evangelijomi. Ar Jezuš, ka je telovno včino, je šteo, da düševno razmimo. Ne je včino čüde samo za čüd volo, nego naj ona, štera je včino, čüdna bodo onim, ki vidijo, prava bodejo onim, ki razmijo.

Ravno tak, kak, ki ne ve čtiti, čüdiva se nad lepotov črk, nego ne ve, kaj pomenijo one črke. S očmi hvali, ka s pametjov ne razmi. Drügi pa ne hvali samo črke, nego je tüdi prečte. Ne vidi samo, ka je vsem dano, nego i razmi, ka je samo tistim dano, ki znajo čteti. Tak oni, ki so vidili Kristušove čüde i ne so razmili, kaj pomenijo, samo so se čüdivali, ar so včinjena bila, drügi so se pa nad čüdami

čüdivali, razmili so je i so je nasle-
düvali. Takši moremo biti i mi vu
Kristušovoj šoli.

Bojna.

21. aug. Ententa na zahodnom bojišči znovič napada. Med Oise i Aisne so čarni i beli francozi s pomočjov motorov po velkom ognji na fronti 25 kilometrov napadali. V ništernih mestih so vu nemške postojanke vdrli. Na taljanskom fronti topovski boji. — General Foch si je veliko delo naprej vzeo, pred zimov šče bojno skončati. Svičarski časniki dvojijo to delo. Na Ruskom so čehi vu menšini. Pri Volgi proti 80 jezer čehov 150 jezer bolševikov stoji. Nemči zasedejo Petrograd. Do zdaj je 1 milijon 200 jezer američanov prišlo na Francuško. — Bolševiki so zbili čeha, mnogo Čeho-slovakov je iz vršilo samaumor, da ne bi prišli v roke boljševikom. 300 so jih gori obesili. Japonci idejo na pomoč čehom. — Nemci so nove ročne granate naišli proti tankam (motorom), s granatami poškodüjejo predjen del tankov i tak je gori stavijo. — V Braššo so 3 vovlene ruse na smrt osodili, s čemerom i š drügimi prilikami so naimre morili 15 svojili tivarišov.

22. aug. Nemci so v ništernih mestah brezi bitja nazaj potegnoli svoje četi. Francozi glašijo, da so 20 vesnic oslobodili i 8 kilometrov so naprej prišli. Tak i angluške glasijo, da so z motorami pod obrambo megle več vesnic pozajeli. — Francuški general Foch pravi, da francozi i angjuši veliko pomoč majo vu Ameriki. Nemci so doli gledali vojaško moč Amerike, tak so si mislili, da s svojimi podmorskimi čunami je gori stavijo na morji. — Pinsko kraljestvo bode. Ed-

nomi nemskomi principi ponüdijo kraljesko krono. — Nemci so vu ednom tjedni 123 angluških letal doli strelili. — Jugoslovani nastavijo narodni svet slovencev, srbov i horvatov. — Hindenburg se vüpa. Naš položaj — pravi — je vugoden, bar moremo vadlövati, da se nam je vu zadnjom vremeni ne vse posrečilo. Tak je vu bojni, na to more vsaki računati. Mi moremo trdo stati, tak zadobimo močen nemški mir. Francozi pa pravijo, da či so ne popüstili teda, kda je Pariz vu nevaršćini bio, tein menja popüstijo zdaj, da se je vojaški položaj preobrno i se za francoze poboljšo. Francozi svoje žele na bojnom poli ščejo zadobiti. — Pred bojnim sodišćom v Kotori (Cattaro) je 50 čeških mornarov obtoženo.

23. aug. Francozi i angluški napadajo. Gući se, da nemci nazaj ščejo vu postojanke, odked so 21. marea naprej drli. — Poljsko pitanje so ne rešili, kak so časniki i Novine prinesle. Austrijska rešitev ne krije nemško, na dalje de se od pitanja razspravljaló. — 23. aug. so taljanska letala letale v Austriji. Na Gradec so edno bombo doli vrgle. Ešče okoli Sombotela so letale. — Ententa zbira velike množice kolonijalnih čet i angleških rezervnih čet na bojišči. Generalissimus Foch je izjavo, da se bojna letos ešče odloči.

24. aug. V Albaniji so naši sovražne linije predrli, Na zahodnom bojišči veliko bitje se razvija. Vse na to kaže, da se general Foch proti nemcom na drügi velki vdarec pripravlja. Sovražnik velke maše pešakov, topničarov, tankov i letal vu bitje meče. — Angluški lord Cecil Robert je izjavo, da žele, goreče ze le mir, nego te čas se ne more sklenoti mir, dokeč Nemčija ne spozna, da je zbita.

Dom i svet. — Glási.

Cerkveno. Nove žvegle vu orgole do fare po pūšpekovej odredbi na svoje stroške mogle nazaj spravlati. Stare žvegle so bile iz cinka i olova. Za kg. plačajo 15. koron. Nove bodo redili iz pleha, 1 kg. tūdi bode kešto okoli 15 koron. Kde so orgole ne preveč poškodūvane, najboljše bode čakati do konca bojne, kda si bodemo nazaj spravlati žvegle iz cinka. Žvegle iz pleha zerjavijo pa se spoterejo. — Vu litanijah Srca Jezušovoga po prošnji „Po tvojem vneboidenji“ se prida nova prošnja: Po tvojem nastavljenji najsvetešega oltarskoga svestva — oslobodi nas Jesuš. — Več mestih ščejo nazaj spravlati zvone ocelne. Te zvoni radi zrjavijo, za volo gibanja se njim glas premeni. Cerkvena višja oblast ne dopūsti, da bi se ocelni zvoni spravili na penezah za stare vdoblenih. Bojna je, naj se žalostijo i naši tōrmi. Pride že čas, kda do nas naši tōrmi s lepim glasom zvali na božjo službo.

Usode puna višina papirnatih penez znaša 24 jezero milijonov, to je 24 milijard. Za celo to vsoto pa ima Austro-Vgrska banka samo za 300 milijonov zlata kritja. To znamenūje, da za vsakih 100 papirnatih kron ma Austro-Vgrska banka edno krono i trideset filerov zlata. Da je tak daleč prišlo, je krivo dejstvo, da smo popolnoma zaprti i naš izvoz je skoro vničeni. Vino vozijo vō, s tem ščejo zboljšati stanje naših penez. Zato pa moremo tak drāgo vino piti, pa de ešče dragše. Zvūn toga pred rumunskov bojnov smo tamkajšnje dobave plačūvali vu zlati. — Francoška ma zdaj 29 milijard bankovcov. Zaloga zlate znaša 6 milijard i 426 milijonov. Za vsakih 100 francoških frankov leži v banki 22 zlatih frankov. — Pri nas je zmetno kaj kūpiti, ar so posestniki ne pri volji spremeniti svoje premoženje v papirnat peneze. Do teške krize smoprišli, štere rešitev ne vidimo od nikdi.

Minister prehrane i poljedelstva sta odredila da svinje — zvūn onih, štere mo na svoj posel krmili — moremo na odajo pūstiti. Pod odajo pridejo že 35 kg. žmetne svinje. Ne spadajo pod odajo svinje za plemen vu onom broji, kak je do zdaj kmet za plemen meo.

Za grah do 30. sept. Vojnami Povi na odajo pūščenoga se 20 kron več plača.

Brezi dovoljenja je ne slobodno grūnt (zemlo) odati. Dopūšćeno je med bližanjov rodbinov.

Proškarje v Marija Trošt do se 4. sept. vkūp spravlati, ne pa 1, kak je črkostavec zmešao.

Na Dunajskom Novom mestu (Wiener-Neustadt) se dosta gući, da so vogrski granični stražarje strelili na 4 austrijske švercare živeča, kda so že na austrijskom bregi potoko Lajte bili. Eden govornik je pravo: Mi že nai-oemo priliko, da vogrške finance nav-ćimo. Ešče je zadosta moškov...

Iz Velikoga Varadina pišejo, da silno narašćajo loćitve zakonov med tistimi, ki se vraćajo iz ruskoga vjetništva. Vsaki den se zvrši 40—50 loćitev.

Črešnja je iz toplesih južnik krajov k nam prišla. K našoj klimi se ne more navaditi, brž na nikoj pride. Rada njoj mezga teče, rana i od mezga zakrita skorja prunt dobi. Konec je, da se nam črešnja posūhši. Kak vpamet vzememo, da mezga teče, zaperimo s vodov rano i skorjo, rano zavežimo s mokrov šopov ritenje. Či je že prant vdaro. k skorji, tak skorjo do lesa doli zrežemo. Pa to rano s mokrov šopov zavežemo. Za en čas rana zacei. Nego či bi vpamet vzeli, da mezga i na dalje teče, popisano kuro večkrat moremo ponoviti.

Za semen je boljša stara pšenica, kak nova, ne bode setniva. Stara grahorka je puna. Preveč staro semen ne zide. Žito, proso, ječmen, kukurca na dve leti, pšenica, oves na tri leta, lenovo na na štiri leta, grahorka, grah na pet let se ešče sklića. Novo semen se prvle sćećka, kak staro. Staro semen je dobro gostejše sejati.

Velki župan Šopronski Austrijce od šterih je sum, da bodo živež nesli nazaj vu Austrijo, ne pūsti vu Šopron. 16. aug. je s 200 vojakmi zasedo Kolodvor i vse prideće iz Austrije, z vekšega dalevce i delavke z Wöllersdorfa pozvao, da pokažejo zakaj so prišli. Ki so ne znali povedati zroka, zakaj so prišli, so vćasi na posebnoj vlaki nazaj odpelani bili vu Wiener-Neustadt.

Na mcstah je dosta setnive pšenice. Znano je, da je snet goba. Gobam je najvećki sovraznik sunce. Posūhšte pšenicu za semen. Pred sejatvov pa moćajte s vodov kufrnoga galica.

Ogenj. V Žizkih pri Škafar Matjaši so se sahe vužgale v dimniki. Ogenj so srećno pogasili, samo prosnic je zgorelo do 600 k. vrednosti.

Vlak med Wien—Praga je mogo na poti stanoti, z ednoga vagona so tati blago krādnoli i edno balo platna med šinje vrgli.

Vu Železnoj i Saladskoj županiji se krumpić samo vu vesi slobodno kūpi. Do 15. septembra bi mogli krumpić z dobre vole ponūditi. Či ne ponūdimo za dosta, pride rekvizicija.

Se da pisati v Ameriko? Pišmo se more poslati k rudećemi križi (Vörös Kereszt-Egylet Hadifoglyokat Gyámoltó és Tudósító Hivatala, Budapest IX., Űllői-ut 1). Vu pismi je slobodno samo od držine, od familije pisati. Samo 20 reći slobodno ma. Vsaki mesec samo ednok slobodno pisati. Pismo more čisto zapisati, ovak se ne da obrnoti na drūgi jezik. Vu pismi se more popisati ime (adreš) onoga, komi šćemo pismo poslati, odked je, kelko let je je star i poznani slednji naslov (adres), kde je na slednje bio, popisati moremo i rodbinsko vezalo, vu šterom stojimo s onim, komi pismo poslujemo. Penezi i zavitek se ne da pošlati. — Karto denemo va kuvert i tak s štemplnom pošlemo na rudeći križ.

Dari. Vdobljeni so penezi vojakov Matija Sömen 5 k, Franc Bokan 5 k, Anton Jan-ković 5 k, Bernadi Martin i Zelezen 14 k, Franc Rogać 20 k, na samostan Matija Ed-siđt 100 k.

Pošta. K. K. Sv. Jūrij. Pišeš mi: Či pogledneš v nedelo v krćmo, vidiš puno plesalcov. Pa ne plešejo samo mladi ljudje, tem več stari že oženjeni. Koma pridemo, či de to tak šlo? Pravico maš, v ništernih mestah ne ščejo znati — od bojne.

Odprite se morski valovje!

Nedužno umorjena Slava,
ne vmorjena, živa zakopana
že vstaja iz groba, vstaja . . .
Kak mlade neveste pred božim oltarom
se sveti njoj cela oprāva,
jo sunce obdaja . . .
Miljoni odkrite njoj klanjajo glave,
miljoni krićijo: „Mi sini smo Slave!“
A ona? Čudno! Plašno obraća svoje oći . . .
O mati, povej, pa kaj ti fali?
. . . Ze znam, že ćutim tvojo bolest:
Vu grob stoletja dnevvov nemirnih
so prišli sinovje ćarne krivice,
ti strgali prstan z desnice!
Kje je?
Požrle so gore ga? V morje je spadno?

Do dna se odprite
vi morski valovje!
Postojte zdaj vode šumeće!
Globoko se zdaj razklite
vi težki bregovje!
Prižgite se lepše zvezde blišćeće!
O stvarstvo povej mi za Materin prstan,
on zvezati more vse sine,
— — — — — vse sine.

R. J.